

Podplukovník Dr. Ing. Josef Š m o n d r k

Kodifikační systém NATO a průmysl

Článek logicky navazuje na již ve Vojenských rozhledech č. 4/1988 uveřejněné pojednání na téma „Kodifikační systém NATO“, v němž byla vysvětlena základní podstata tohoto systému a jeho funkce. Pozornost byla věnována zejména objasnění procesu kodifikace položek zásobování ve všech jeho krocích, tj. od pojmenování položky, přes klasifikaci, její popis, očíslování až po zveřejnění ve prospěch všech uživatelů Kodifikačního systému NATO (NCS – NATO Codification System). Zabezpečení procesu kodifikace v požadovaném rozsahu vyžaduje zpřístupnění celé řady dat charakterizujících kodifikovanou položku zásobování. Proto významné místo v tomto procesu přináleží vzájemnému vztahu mezi Kodifikačním systémem NATO a průmyslem. Průmysl na základě znalosti požadavků uživatele Kodifikačního systému NATO na dodávky může připravit prostřednictvím jednotlivých výrobců a dodavatelů nabídky tak, aby jejich zadavatele plně uspokojily a aby byla i po této stránce plně zabezpečena činnost systému.

* * *

Kodifikační systém NATO je významným nástrojem logistiky, který svou filozofií podporuje dosažení její maximální efektivity, a to jak na národní, tak i mezinárodní úrovni. K tomu, aby dosáhl takto definovaného cíle, musí v plném rozsahu zabezpečit jednoznačné plnění a respektování požadavků obsažených v základních standardizačních dohodách, které zásadně ovlivňují řízení a činnost kodifikačního systému. Jsou to zejména standardizační dohody (**obr. 1**):

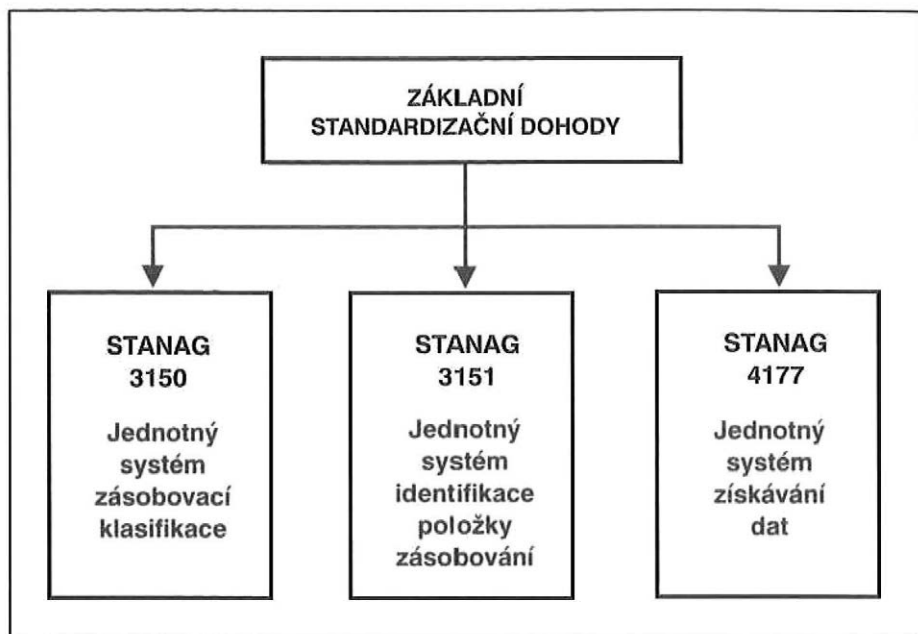
☐ STANAG 3150

☐ STANAG 3151

☐ STANAG 4177

Požadavky uvedených standardizačních dohod jsou závazné jak pro uživatele Kodifikačního systému NATO, tak i pro průmysl, tj. výrobce a dodavatele jednotlivých států podléhajících se na dodávkách **majetku charakterizovaného jako položky zásobování** do zásobovacích systémů jeho uživatelů.

Standardizační dohody STANAG 3150 a 3151 plně zabezpečují funkci systému podporujícího efektivnost zásobovacích operací prostřednictvím k tomuto účelu vytvořeného Jednotného systému klasifikace a identifikace položek zásobování. Jednotný systém klasifikace a identifikace vytváří kromě jiného i podmínky pro vzájemnou a jednoduchou komunikaci, tj. je základem tzv. jednoduchého společného zásobovacího jazyka umožňujícího vzájemnou a rychlou komunikaci uživatelů systému v národním i mezinárodním měřítku v rámci plněních úkolů.

Obr.1: Základní standardizační dohody Kodifikačního systému NATO

Kodifikační systém NATO z pohledu potřeby zabezpečit svou správnou činnost definuje řadu požadavků, z nichž některé podstatně zasahují i do oblasti vzájemných vztahů mezi uživatelem kodifikačního systému a průmyslem. Znalost a respektování těchto požadavků sledujících zabezpečení kodifikace dodávek umožní jednotlivým průmyslovým subjektům lépe se prosadit v konkurenčním prostředí nejen při získávání zakázek od uživatele Kodifikačního systému NATO na národní úrovni, ale i při získávání zakázek od zahraničních odběratelů používajících tento systém. Problematiku vzájemných vztahů Kodifikačního systému NATO a průmyslu řeší třetí z výše uvedených dohod, tj. standardizační dohody STANAG 4177. Tato dohoda jednoznačně definuje požadavky Kodifikačního systému NATO na průmyslové subjekty podílející se na dodávkách majetku uživatelům kodifikačního systému. Ovlivňuje zejména proces uzavírání smluvních obchodních vztahů a vymezuje vzájemné vazby mezi kodifikačním systémem a průmyslem v rámci těchto vztahů, tj. determinuje vzájemný vztah mezi příslušným výrobcem/dodavatelem položek zásobování a orgánem zastřešujícím kodifikační systém - národním kodifikačním úřadem příslušné země.

Jejím smyslem je zabezpečit bezproblémovou funkčnost kodifikačního systému na základě stanovení determinujících podmínek pro jednotné získávání nezbytných dat charakterizujících dodávané položky zásobování před jejich vlastním zavedením do zásobovacího systému, což v konečném důsledku znamená i vytvoření odpovídajících podmínek pro bezproblémovou funkci Jednotného systému klasifikace a identifikace (STANAG 3150, 3151).

Je nutno vzít v úvahu a plně respektovat skutečnost, že na jedné straně bez splnění požadavků, které má Kodifikační systém NATO směrem k průmyslu, tj. k výrobcům a dodavatelům položek zásobování, nelze zabezpečit správnou funkčnost kodifikačního systému. Na straně druhé to však znamená, že se výrobci a dodavatelé nemohou bez splnění stanovených podmínek definovaných STANAG 4177 prosadit jak na národních, tak i mezinárodních trzích, zejména v rámci Aliance.

Při rozmachu, který Kodifikační systém NATO při svém rozšiřování v celosvětovém měřítku zaznamenal v 90. letech uplynulého století, je to významný prvek, s nímž je nutno vážně počítat v podnikatelských záměrech všech subjektů, které mají zájem dodávat svou produkci k uspokojení potřeb uživatelů tohoto systému.

Ozbrojené síly států užívajících Kodifikační systém NATO jsou v současné době jeho největším uživatelem v celosvětovém měřítku. Výjimku tvoří Spojené státy, kde používání kodifikačního systému je na základě Federálního zákona číslo 436 z roku 1952 (Zákon o katalogizaci a standardizaci) povinné nejen pro ozbrojené síly, ale také pro všechny subjekty státní správy čerpající prostředky na obhospodařování materiálních prostředků ze státního rozpočtu.

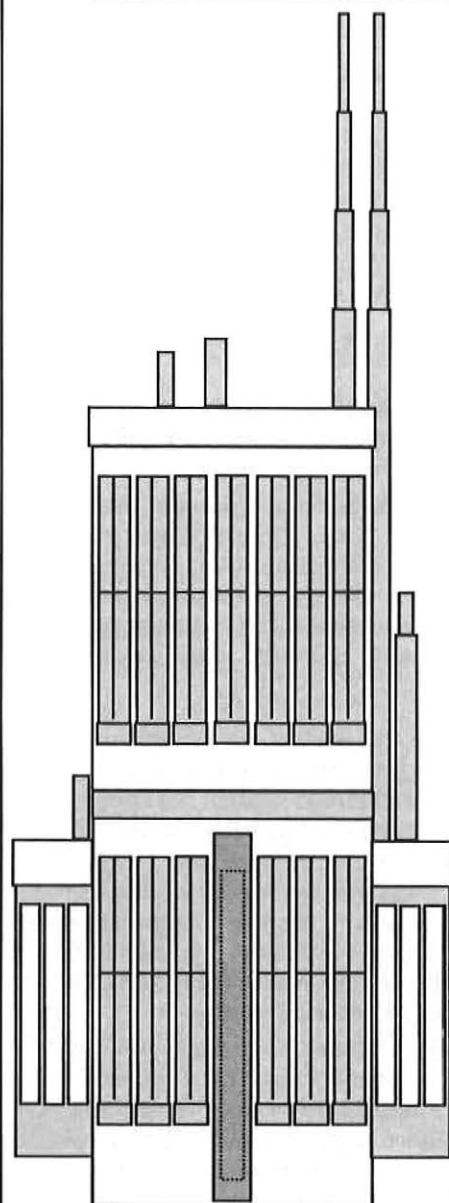
Dosažení cílů stanovených standardizační dohodou STANAG 4177 je možné na základě splnění následujících opatření (**obr. 2**):

- ◆ ve smlouvách na dodávky položek zásobování uplatnit ze strany uživatele kodifikačního systému vůči dodavateli tzv. **doložku** nebo jinou odpovídající právní úpravu, která zabezpečí dodání potřebných technických a jiných údajů a informací nutných k provedení kodifikace příslušné položky zásobování dle zásad Kodifikačního systému NATO,
- ◆ v souladu s platnými legislativními normami zabezpečit ochranu dat v případě, že se jedná o položku, která je výrobcem charakterizována jako položka **KOMERČNĚ DŮVĚRNÁ**. Jakékoli informace k takto označené položce pak nebudou a nemohou být poskytnuty dalším subjektům bez písemného souhlasu výrobce,
- ◆ ve smlouvách uzavíraných konečnými výrobci se svými subdodavateli musí uplatnit taktéž **doložku** nebo jinou právní úpravu požadující dodání příslušných informací a dat k jednotlivým položkám zásobování. Tímto se zabezpečí tok potřebných informací a dat od subdodavatele k finálnímu výrobcí a k uživateli Kodifikačního systému NATO.

Uplatnění **kodifikační doložky** v kontraktech na dodávky položek zásobování umožňuje v konečném důsledku splnit veškeré úkoly spojené se zabezpečením bezproblémové kodifikace příslušné položky zásobování. Z hlediska obsahového by měla kodifikační doložka zahrnovat:

- ◆ požadavek, aby dodavatel dodal za účelem kodifikace položek zásobování národnímu kodifikačnímu úřadu dokumentaci (technické výkresy, technologické postupy, případně další dokumenty), která obsahuje potřebná data k položkám, které jsou předmětem smluvní dodávky a které nebyly v předchozím období již kodifikovány,

**K ZABEZPEČENÍ KATALOGIZACE POLOŽEK MUSÍ NCB
VE SPOLUPRÁCI S VÝROBCEM ZABEZPEČIT:**

1

Nezbytnou technickou dokumentaci nutnou ke katalogizaci dodávané položky zásobování (zadat do kontraktu)

2

Nezbytné doplňkové informace nutné ke katalogizaci dodávané položky zásobování

3

Ochranu dat před nepovolenými subjekty v souladu s legislativně-právními normami ČR

4

Zpřístupnění nezbytných dat o položce zásobování subdodavatelem (vztah výrobce – subdodavatel)

Obr. 2: Vztah NCS k výrobcům

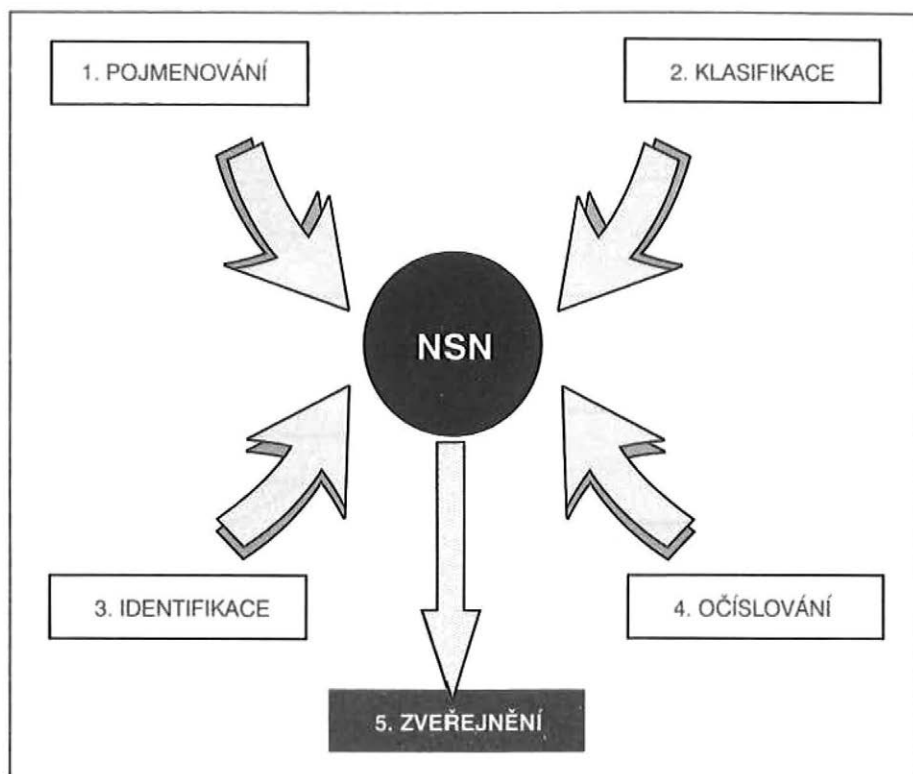
- ◆ požadavek, aby dodavatel dodal potřebnou technickou a jinou dokumentaci i na položky, které sám nevyrábí, ale pro své potřeby je nakupuje od subdodavatelů,
- ◆ požadavek, aby dodavatel dodal potřebné identifikační údaje charakterizující jeho subdodavatele,
- ◆ požadavek, aby všechna nezbytná data dodavatel dodal co nejrychleji, vždy však nejpozději v termínech specifikovaných v příslušném smluvním vztahu a aby v průběhu realizace smluvního vztahu bez prodlení dodal potřebné informace o všech modernizacích a změnách, které mají vliv na identifikaci (popis) dodávaných položek zásobování,
- ◆ požadavek, aby dodavatel neprodleně po uzavření smluvního vztahu navázal kontakt s příslušným národním kodifikačním úřadem za účelem dohodnutí postupu při realizaci kodifikace příslušných položek zásobování.

Data, která jsou nutná k zabezpečení kodifikace položek zásobování, můžeme rozdělit do dvou skupin:

- ◆ **skupina dat obsahující informace o skutečných výrobcích, dodavatelích a subdodavatelích** – např. přesný název výrobce, adresa, IČO/DIČ výrobce, zásobovací kód NATO pro výrobce - pokud je znám, atd.,
- ◆ **skupina dat obsahující informace (identifikační data) o jednotlivých položkách zásobování** – např. skladové číslo NATO (pokud již položce bylo přiděleno), název položky užívaný výrobcem včetně identifikace dané výrobním číslem nebo identifikačním číslem technického výkresu, podnikovou nebo státní normou či jiným označením, fyzikální a technologické vlastnosti, požadavek výrobce na ochranu dat a případné další informace nutné k zabezpečení procesu kodifikace.

Tyto soubory dat charakterizující nakupované položky zásobování zabezpečují proces kodifikace (**obr. 3**) těchto položek. Data jsou s příslušnou položkou zásobování zavedena do systému zásobování uživatele Kodifikačního systému NATO a jsou s ní spojena a využívána pro všechny funkce zásobování (od počátečního pořízení, přes skladování, distribuci k zabezpečení potřeb uživatele, až po jejich konečnou likvidaci). Základním dokumentem, z něhož vychází požadavek na konkrétní data potřebná k popisu dodávaných a kodifikovaných položek z hlediska jejich technických a provozních vlastností a dalších požadavků (např. požadavků na skladovatelnost, dopravu, likvidaci apod.) je příslušná identifikační směrnice, tzv. FIIG (*Federal Item Identification Guide*), která je pro popis položky zásobování použita.

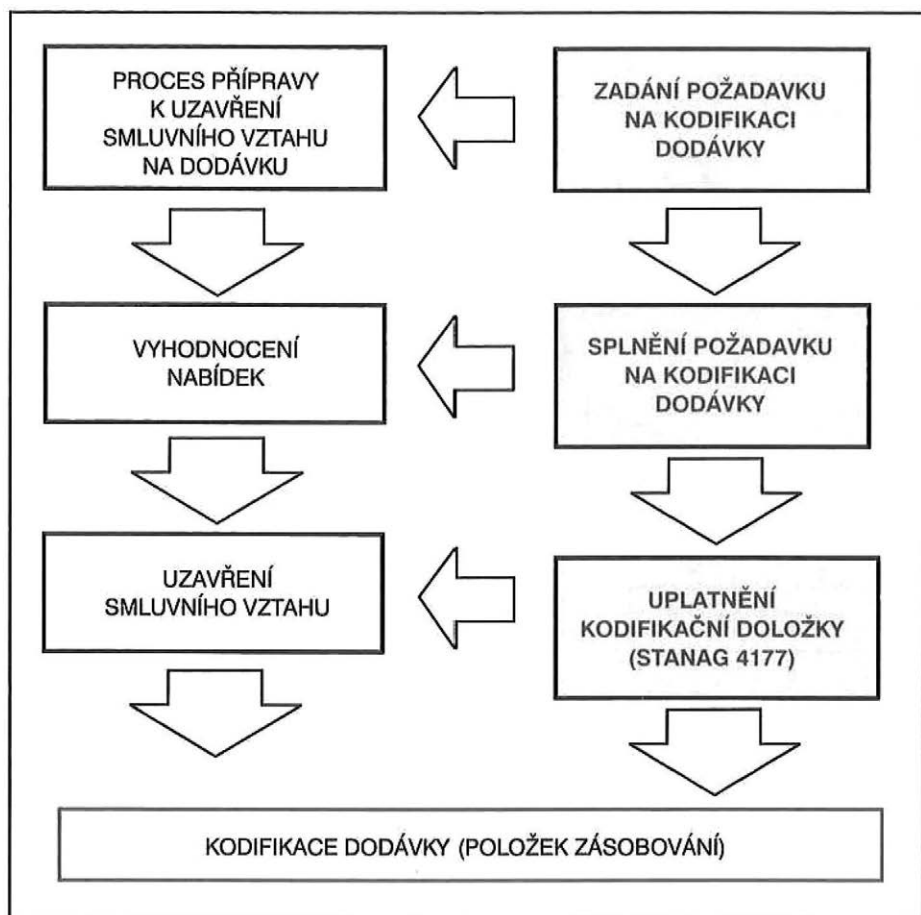
Rozhodujícími dokumenty, které obsahují požadované informace, jsou zpravidla technické výkresy, technologické postupy, návody k použití a případně další dokumenty, které má k příslušné položce zásobování výrobce k dispozici. Tyto dokumenty umožní kvalitní provedení kodifikace položky zásobování a její následné zveřejnění uživateli kodifikačního systému. Součástí zveřejňovaných dat jsou i data – **informace o jejím výrobcí**. Výrobce se takto prostřednictvím neplacené reklamy dostává do Kodifikačního systému NATO a stává se **potenciálním dodavatelem** pro kteréhokoli oprávněného uživatele kodifikačního systému.

Obr. 3: Proces kodifikace

Vzájemný vztah Kodifikačního systému NATO a průmyslu, tak jak již bylo uvedeno, je jednoznačně definován standardizační dohodou STANAG 4177. Jejím jednoznačným požadavkem je uplatnění kodifikační doložky ve smluvním obchodním vztahu (**obr. 4** - obecné schéma aplikovatelné pro obchodní veřejnou soutěž) mezi uživatelem kodifikačního systému a příslušným dodavatelem, kterým může být jak finální výrobce, tak zprostředkovatelská obchodní organizace zabývající se výhradně obchodní činností. Do procesu uzavírání smluvního obchodního vztahu bude kromě národního kodifikačního úřadu příslušné země a dodavatele vstupovat další velice důležitý subjekt, tj. subjekt mající oprávnění v rámci své působnosti uzavírat smlouvy na dodávky prostředků na uspokojování svých potřeb. Právě tento subjekt nesmí opomenout ve spolupráci s národním kodifikačním úřadem uplatnit kodifikační doložku do uzavírané smlouvy a zabezpečit takto bezproblémovou činnost kodifikačního systému při zabezpečování procesu kodifikace těch položek, které nebyly v předchozím období již kodifikovány. Jenom takto lze naplnit základní cíle Kodifikačního systému NATO, mezi něž patří:

- ◆ snadná vzájemná komunikace mezi Kodifikačním systémem NATO a průmyslem,

Obr. 4: Proces uzavírání smluvního obchodního vztahu (obecné schéma)

- ◆ efektivní zásobování uživatelů Kodifikačního systému NATO na národní a mezinárodní úrovni,
- ◆ lehké zjištění vzájemně zaměnitelných položek zásobování ,
- ◆ podpora standardizace zejména při konstrukci nových zařízení,
- ◆ zvýšení účinnosti a hospodárnosti logistických operací v oblasti zásobování.

Kodifikační systém NATO nemá jenom jednostranné požadavky směrem k průmyslu, tj. směrem k výrobcům a dodavatelům položek zásobování. Těmto subjektům zprostředkovaně přináší nezanedbatelnou a velice významnou výhodu spočívající ve skutečnosti, že kodifikované položky zásobování jsou v rámci Kodifikačního systému NATO zveřejňovány jak v národních, tak i v mezinárodní databázi šířené na *CD (NMCRL - NATO Master Cross Reference List)* všem uživatelům NCS. V těchto databázích je kromě požadovaných informací o jednotlivých položkách

uveden taktéž jejich prvotní výrobce se všemi základními identifikačními údaji včetně přesné adresy jeho sídla. Tuto skutečnost lze jednoznačně považovat za určitý druh reklamy všech výrobců mezi uživateli Kodifikačního systému NATO, tj. mezi potenciálními odběrateli položek zásobování, které tento výrobce vyrábí. Skutečnost, že kodifikované položky zásobování jsou používány v ozbrojených silách země výrobce, je významnou referencí pro tyto potenciální odběratele. Toto je zvláště významný faktor v období, kdy se Kodifikační systém NATO rozšiřuje i mimo členské země NATO a pronikl na všechny lidskou civilizací obydlené kontinenty světa. Jeho znalost a znalost jeho požadavků na zabezpečení kodifikace dodávek (položek zásobování) proto v současné době nabývá velkého významu jak mezi uživateli systému, tak i v průmyslu - v podnikatelských kruzích.

Zásady a principy platné pro činnost Kodifikačního systému NATO plně respektuje Jednotný systém katalogizace majetku (JSKM) zavedený v rezortu obrany České republiky. Vrcholným orgánem řídícím JSKM v rámci rezortu obrany je odbor katalogizace majetku Hlavního úřadu standardizace, katalogizace a státního ověřování jakosti MO. Tento odbor plní úlohu národního kodifikačního úřadu a je jediným subjektem v ČR:

- ☐ oprávněným přidělovat skladová čísla NATO (NSN) - s národním kódovým označením NCB „16“
- ☐ zabezpečujícím v souladu s Kodifikačním systémem NATO přihlašování se k užívání položek zásobování pomocí identifikačního kódu uživatele položky zásobování dodaných do rezortu obrany zahraničním dodavatelem se země užívající Kodifikační systém NATO
- ☐ přidělovat rozlišovací kódy pro české výrobce a dodavatele položek zásobování pro národní i zahraniční odběratele - tzv. kódy obchodních a vládních subjektů NATO (NCAGE Code – NATO Commercial and Governmental Entity Code).

Požadavky JSKM na průmysl ČR jsou totožné s požadavky Kodifikačního systému NATO. Proto jejich respektování umožní českým průmyslovým subjektům lépe se prosadit v konkurenčním prostředí nejen při získávání zakázek pro Ministerstvo obrany ČR, ale i při získávání zakázek od zahraničních odběratelů - uživatelů Kodifikačního systému NATO.

Literatura:

1. AC/135: NATO Manual on Codification ACodP-1, NAMSA, Capellen 1998.
2. AC/135: Guide to the NATO Codification System, NAMSA, Capellen 1997.
3. AC/135: NATO Codification System - a bridge to global logistics knowledge, NAMSA, Capellen 1997.
4. Šmondrk J., : Co musí učinit ČR, aby vyhověla standardům Aliance?, Hospodářské noviny č.25, 5.2.1998.
5. Šmondrk J., : Kodifikační systém NATO, VR 4/98.